

Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Γεώργιος: 1700 χρόνια από τη σύγκληση της Α΄ Οικουμενικής Συνόδου

[Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Κύπρου](#)

Με αφορμή τη συμπλήρωση 1700 ετών από τη σύγκληση της [Α΄ Οικουμενικής Συνόδου](#) στη Νίκαια της Βιθυνίας (325 μ.Χ.), ο [Αρχιεπίσκοπος Κύπρου κ.κ. Γεώργιος](#) καταθέτει, με λόγο θεολογικά μεστό και ιστορικά τεκμηριωμένο, έναν εμπνευσμένο στοχασμό για τη σημασία της Συνόδου στην πορεία της Εκκλησίας. Το κείμενο του Μακαριωτάτου, το οποίο δημοσιεύεται στο περιοδικό «Παρέμβαση Εκκλησιαστική» (τεύχος 61), φωτίζει τις αιτίες και τα θεολογικά διακυβεύματα της Συνόδου, αναδεικνύοντας τη διαχρονική της προσφορά για την Ορθόδοξη πίστη και τη ζωή των πιστών.

Ακολουθεί το κείμενο του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Κύπρου κ.κ. Γεωργίου υπό τον τίτλο «1700 χρόνια από τη σύγκληση της Α΄ Οικουμενικής Συνόδου»:

1700 χρόνια από τη σύγκληση τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου

Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου

κ.κ. Γεωργίου

Στήν Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξαν στιγμές κρίσιμες πού διαμόρφωσαν τό παρόν καί τό μέλλον της καί σημάδεψαν τήν πορεία τῆς πίστες καί τοῦ Χριστιανισμοῦ μέσα στούς αἰῶνες. Ἕνα τέτοιο γεγονός, μία σημαντική ἐπέτειος τήν ὁποία, ὡς Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, θυμούμαστε ἔντονα φέτος, εἶναι ἡ σύγκληση τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, πού συνεκλήθη πρὶν ἀπό 1700 ἀκριβῶς χρόνια. Εἶναι, ὄντως, μία ἐπέτειος μέ παγχριστιανική ἐμβέλεια, ἀφοῦ ἡ Α΄ Οἰκουμενική Σύνοδος ἀποτελεῖ σημεῖο καμπῆς στήν Ἱστορία καί στή Θεολογία τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Α΄ Οἰκουμενική Σύνοδος, ὡς γνωστό, συνεκλήθη ἀπό τήν Ἐκκλησία στή Νίκαια τῆς Βιθυνίας τό 325 μ.Χ. Οἱ ἐργασίες τῆς Συνόδου ἄρχισαν, προκαταρκτικά, ἀπό τίς 20 Μαΐου, καί ἐπίσημα στίς 14 Ἰουνίου, ὑπό τήν προεδρία τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, καί ὁλοκληρώθηκαν στίς 25 Αὐγούστου.

Σκοπός τῆς συγκλήσεως τῆς Συνόδου ἦταν ἡ ἀναζήτηση ὁριστικῶν λύσεων στά προβλήματα πού ἀπασχολοῦσαν τήν Ἐκκλησία, ἀμέσως μετά τήν κατάπαυση τῶν διωγμῶν. Τό πρῶτο καί σημαντικότερο ἦταν ἡ αἵρεση τοῦ ἀρειανισμοῦ ἡ ὁποία ἔθετε σέ κίνδυνο τήν ἐνότητα ὅχι μόνο τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξάνδρειας, ὅπου ἐνεφανίσθη ἀρχικά, ἀλλά καί τῆς ἀνά τήν Οἰκουμένη Ἐκκλησίας, ἀφοῦ ἀμφισβητοῦσε τήν ὀρθή πίστη.

Ἡ Ἐκκλησία, «στῦλος καί ἐδραίωμα τῆς ἀληθείας», εἶχε νά ἀντιμετωπίσει πολύ νωρίς τίς αἱρέσεις πού διαστρέβλωναν τήν ἀλήθειά της. Ὁ ἴδιος ὁ Χριστός προειδοποίησε τούς ὁπαδούς του: «Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. Πολλοί γάρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου...». Κι ἄλλοῦ εἶπε: «Πολλοί ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται καί πλανήσουσι πολλούς». Πράγματι, ἦταν καί εἶναι πολύ σοβαρός ὁ κίνδυνος ἀπό τίς αἱρέσεις. Γι' αὐτό κι ἡ Ἐκκλησία ἀντιτάχθηκε πάντα ἔντονα στίς αἱρέσεις καί προασπίστηκε τήν πίστη της μέ πολλές θυσίες. Εἶναι ἀλήθεια πῶς οἱ ἐξωτερικοί ἐχθροί τῆς Ἐκκλησίας, καί τέτοιοι ἦταν οἱ εἰδωλολάτρεις καί οἱ διωγμοί, συσπείρωναν τούς πιστούς, χαλύβδωναν τήν πίστη τῶν χριστιανῶν καί ἔθεταν σέ δεύτερη μοῖρα τίς μεταξύ τους διαφορές. Οἱ αἱρέσεις, ὅμως, ἦταν πολύ

πιό επικίνδυνες γιατί ήταν κίνδυνος έκ τῶν ἔσω. Οἱ αἵρετικοί ἦταν «προβατόσχημοι λύκοι» πού δροῦσαν σάν πέμπτη φάλαγγα μέσα στήν Ἐκκλησία.

Ἡ ἐλευθερία στήν ἔκφραση καί στή λατρεία, πού ἀποκτήθηκε μέ τό διάταγμα τῶν Μεδιολάνων, τό 313 μ.Χ., ἐνθάρρυνε τίς αἱρέσεις πού δροῦσαν ὡς φυγόκεντρες δυνάμεις στήν Ἐκκλησία. Ὅπως σήμερα παρατηρεῖται, ἰδιαίτερα μεταξύ τῶν μορφωμένων πού δέν προσεγγίζουν τά θέματα τῆς πίστεως μέ τήν ταπείνωση καί διάθεση μαθητείας, σύγχυση μεταξύ πίστεως καί ἐπιστήμης, ἔτσι καί τότε γινόταν σύγχυση ὅρων τῆς Θεολογίας καί ὅρων τῆς Φιλοσοφίας. Κύριος ἐκπρόσωπος αὐτῆς τῆς ὁμάδας, ὡς γνωστόν, ἦταν ὁ Ἄρειος, πού παρά τή μόρφωση καί τήν ἀσκητικότητα του, ταύτιζε τούς ὅρους τῆς ἐλληνικῆς φιλοσοφίας «γεννᾶσθαι» καί «γίγνεσθαι», καθῶς καί τό «γεννᾶν» μέ τό «ποιεῖν». Στή Θεολογία, ὅμως, αὐτό ὀδηγοῦσε στήν κακοδοξία, γιατί διαφορετική ἔννοια ἔχει τό «ὁ Πατήρ γεννᾶ» τόν Υἱό ἀπό τό «ὁ Πατήρ ποιεῖ (δημιουργεῖ) τόν Υἱό». Τό τελευταῖο ὀδηγοῦσε στό ὅτι ὁ Υἱός ἦταν κτιστός, ποίημα καί δημιούργημα τοῦ Πατρός. Αὐτό ὀδηγοῦσε φυσικά καί στήν κακοδοξία τῆς μή δυνατότητας σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου διά τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄν ὁ Χριστός ἦταν δημιούργημα τοῦ Θεοῦ – Πατρός, ὅσο τέλειος καί νά ἔταν, δέν θά μπορούσε νά σώσει τό ἀνθρώπινο γένος. Ἐνας ἄνθρωπος, ὅσο τέλειος καί νά ἔναι, τό πολύ – πολύ πού μπορούσε νά πετύχει ἦταν νά σώσει τόν ἑαυτό του.

Ἡ ἀρειανή κακοδοξία ὑπῆρξε ἡ κυριότερη καί δυναμικότερη πρόκληση γιά τήν Ἐκκλησία. Ἦταν, πραγματικά, μία νάρκη στά θεμέλια τῆς Ἐκκλησίας διότι πέραν τῆς ἀμφισβήτησης τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπινου γένους, ἔθετε σέ κίνδυνο καί τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπιπλέον, διαspoῦσε καί τήν ἐνότητα τῆς αὐτοκρατορίας. Γι' αὐτό κι ἔπρεπε νά ἀντιμετωπιστεῖ γρήγορα. Ὁ Μ. Ἀθανάσιος, ὑπογραμμίζοντας τήν ἐπιτακτική αὐτή ἀνάγκη, λέει ὅτι ὑπῆρξε «χρεία κατεπείγουσα» καί «αἰτία εὖλογος» ἡ σύγκληση τῆς Συνόδου.

Ἐπειδή, ἀκόμα κτιζόταν ἡ Κωνσταντινούπολη, ὁ αὐτοκράτορας διέμενε προσωρινά στή Νικομήδεια. Γι' αὐτό κι ἐπελέγη ὡς τόπος σύγκλησης τῆς Συνόδου ἡ πλησιόχωρη Νίκαια γιά νά μπορεῖ νά πηγαινοέρχεται ὁ Κωνσταντῖνος πού προήδρευε τῆς Συνόδου. Ἐκεῖ, οἱ Πατέρες ἔθεσαν τά θεμέλια τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστewς, πού ὁμολογοῦμε διά μέσου τῶν αἰώνων. Ἰδιαίτερα ἐστίασαν τήν προσοχή τους στό Δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἀγίας Τριάδος, τοῦ ὁποῖου ἀμφισβητήθηκε, ἀπό τόν Ἄρειο, ἡ θεότητα καί τό Ὁμοούσιο μέ τόν Πατέρα. Ἐξέθεσαν μέ σαφήνεια τήν πρό πάντων τῶν αἰώνων γέννησή Του ἀπό τόν Πατέρα, θέτοντας σέ ἀντιδιαστολή τό «γεννηθέντα» μέ τό «οὐ ποιηθέντα», τόν ρόλο Του στή δημιουργία, ἀφοῦ δι' Αὐτοῦ «τά πάντα ἐγένετο», τήν ἐνανθρώπηση, τή σταύρωση, τήν ταφή, τήν Ἀνάσταση, τήν Ἀνάληψή Του στούς οὐρανοὺς καί τήν ἀναμενόμενη δεύτερη ἔλευσή Του γιά νά κρίνει «ζῶντας καί νεκρούς». Τό Σύμβολο τῆς Πίστewς πού υἱοθετήθηκε

στή Σύνοδο τῆς Νίκαιας διατύπωνε μέ σαφήνεια τίς κεντρικές ἀλήθειες τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, ἀποτέλεσε θεμέλιο γιά τήν ὀρθόδοξη πίστη καί ἔχει παραμείνει ἀμετάβλητο στή συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅλες οἱ ἀλήθειες τῆς πίστεως εἶναι καταγεγραμμένες μέσα στήν Ἀγία Γραφή. Ἡ Σύνοδος δέν διατύπωσε νέες ἀλήθειες σέ θέματα πίστεως, οὔτε καί πρόσθεσε κάτι νέο. Βασιζόμενη στήν Ἀγία Γραφή καί τήν ἀποστολική παράδοση ἐντόπισε τίς ἤδη ἀποκεκαλυμμένες ἀλήθειες πού ὑπῆρχαν ὡς διδασκαλία στήν Ἐκκλησία καί τίς ἐξέφρασε μέ σαφήνεια, θεολογική ἀκρίβεια, ἀλλά καί μέ συνοπτικό τρόπο, δηλαδή μέ σύντομες ἀπλές φράσεις, ὥστε νά εἶναι πιό κατανοητές καί νά ἀφομοιώνονται εὐκόλα ἀπό τό σύνολο τῶν πιστῶν, ἐνισχύοντας τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Α΄ Οἰκουμενική Σύνοδος δέν περιορίστηκε μόνο στό ζήτημα τῆς αἱρέσεως τοῦ Ἀρείου, ἀλλά μεταξύ ἄλλων ἀσχολήθηκε καί ἔθεσε ὀριστικό τέρμα στήν ἀσυμφωνία μεταξύ τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν ὡς πρός τόν χρόνο τοῦ κοινοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Χριστιανικοῦ Πάσχα, κάτι τό ὁποῖο ἀπασχολεῖ ἔντονα καί σήμερα τούς Χριστιανούς.

Χρησιμοποιώντας καί τίς ἐπιστημονικές γνώσεις Ἀλεξανδρινῶν ἀστρονόμων, ἡ Οἰκουμενική Σύνοδος ὅρισε ὅπως τό Πάσχα ἐορτάζεται τήν πρώτη Κυριακή μετά τήν πανσέληνο τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας. Ἄν, ὅμως, μέχρι τήν ἡμέρα αὕτη δέν ἔχει ἐορτασθεῖ τό Πάσχα τῶν Ἑβραίων, τότε τό Χριστιανικό Πάσχα νά ἐορτάζεται τήν Κυριακή μετά τό Πάσχα τῶν Ἑβραίων. Καί τοῦτο γιά δύο λόγους: Πρῶτα, γιατί ἔτσι ἔγινε καί χρονικά. Τό Πάσχα τῶν Ἑβραίων τή χρονιά πού σταυρώθηκε ὁ Χριστός γιορτάστηκε τό Σάββατο (λέει τό Εὐαγγέλιο «ἦν γάρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη τοῦ Σαββάτου) καί ὁ Χριστός ἀναστήθηκε τήν ἐπομένη («τῇ μιᾷ τῶν Σαββάτων»), τήν Κυριακή. Καί δεύτερον, τό Πάσχα τῶν Ἑβραίων ἦταν τύπος καί προεικόνισμα τοῦ δικοῦ μας Πάσχα. Κι ὁ τύπος προηγεῖται πάντα τοῦ γεγονότος.

Εἶναι χαρακτηριστικό τό ἀνακοινωθέν τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τόν περασμένο Σεπτέμβριο, πού καλεῖ ὅλους στόν σεβασμό τῶν προϋποθέσεων πού ἔθεσε ἡ Α΄ Οἰκουμενική Σύνοδος ὥστε τό Πάσχα νά ἐορτάζεται μετά τό Πάσχα τῶν Ἑβραίων.

Σημαντικό ὑπῆρξε, καί τό κανονικό ἔργο τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἡ Σύνοδος ἀσχολήθηκε μέ τήν κανονική ἐπίλυση διαφόρων ζητημάτων γιά τά ὁποῖα ἐξέδωσε εἴκοσι κανόνες, οἱ ὁποῖοι ἀναφέρονται σέ θέματα ἐκκλησιαστικῆς ὁργάνωσης, διοίκησης, ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας, σέ θέματα λατρείας καί τέλος σέ θέματα χριστιανικοῦ βίου.

Ἡ Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, πέρα ἀπὸ τὴ θεολογικὴ τῆς σημασίᾳ, εἶχε καὶ βαθύ καὶ ἄμεσο ἀντίκτυπο στὴν καθημερινή ζωὴ τῶν πιστῶν. Ἡ Σύνοδος βοήθησε τοὺς πιστοὺς νὰ κατανοήσουν καλύτερα τὴ σχέση τοῦ Χριστοῦ, ὡς Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ μέ τὸν Θεὸ Πατέρα καὶ τὴ σημασίᾳ τῆς Σαρκώσεως καὶ Σταυρώσεώς Του γιὰ τὴ σωτηρίᾳ τους. Αὐτὴ ἡ θεολογικὴ ἀκρίβεια ἐνίσχυσε τὴν πίστη τους στὴν ἀπολυτρωτικὴ ἀξία τοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ καὶ δημιούργησε τὸ θεμέλιο γιὰ τὴν πνευματικὴ τους ζωὴ, μέ κεντρικὸ πρόσωπο τὸν Σωτῆρα Χριστό. Ἐπιπλέον, ἡ Σύνοδος, μέ τὴν ὀριοθέτηση τῶν ὀρθόδοξων ἀληθειῶν, προσέφερε στοὺς πιστοὺς μιὰν ἀσφαλῆ βάση γιὰ τὴν πίστη τους. Οἱ χριστιανοὶ μπορούσαν νὰ βασίζονται στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως καὶ στὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας γιὰ νὰ πορεύονται στὴ ζωὴ τους, νὰ ἀντιστέκονται στοὺς πειρασμούς καὶ νὰ ζοῦν σύμφωνα μέ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἐπιπλέον, τὸ Σύμβολο τῆς Νικαίας ἐντάχθηκε στὴ λατρεία καὶ οἱ πιστοὶ ἄρχισαν νὰ προσεύχονται καὶ νὰ διακηρύσσουν τὴν πίστη τους μέ μεγαλύτερη σαφήνεια, ὁμολογώντας τὴ θεία καὶ ἀνθρώπινη φύση τοῦ Χριστοῦ. Ἡ πίστη αὐτὴ συνόδευε τοὺς πιστοὺς στὴν καθημερινή τους ζωὴ, στὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ στὴν ἀτομικὴ τους προσευχή.

Ὡς ἐκ τούτου, ἡ ἐπέτειος τῶν 1700 ἐτῶν ἀπὸ τὴ σύγκληση τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου μᾶς προσφέρει τὴν εὐκαιρία νὰ προσεγγίσουμε μέ πνεῦμα μαθητείας τίς ἀποφάσεις της, πού ἀποτελοῦν ὁδοδείκτες στὸν δρόμο τῆς σωτηρίας μας. Παράλληλα, μᾶς δημιουργεῖ καὶ πνευματικὴ ἐγκαύχηση γιὰ τὴ συμμετοχὴ στίς ἐργασίες της καὶ τῆς δικῆς μας παλαίματης Ἐκκλησίας. Ὅπως μαρτυροῦν τὰ πρακτικὰ τῆς Συνόδου σ' αὐτὴν πῆραν μέρος οἱ Ἐπίσκοποι Πάφου Κύριλλος ἡ Κυριακός, Σαλαμῖνος Γελάσιος καὶ Τριμυθοῦντος Σπυρίδων.

Γιορτάζοντας φέτος τὴν 1700ῃ ἐπέτειο ἀπὸ τῆς συγκλήσεως τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, εὖχομαι ὅπως ἡ ἐντρύφηση στὰ κείμενα τοῦ ἀφιερώματος αὐτοῦ τοῦ τεύχους, συμβάλει στὴν ἀνάδειξη καὶ κατανόηση τῆς θεολογικῆς σημασίας τῆς Συνόδου καὶ τῆς σπουδαιότητάς της γιὰ θέματα τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας.

**Το παρὸν κείμενο δημοσιεύθηκε στο Περιοδικό “Παρέμβαση Εκκλησιαστική”, τεύχος 61 (Μάιος – Αύγουστος 2025), σελ. 84-88.*